

דברי חזונו
באמונה ובטחון ועוז
על פרשיות השבוע

ויאמר אליהו

מאת הרב אלי' מאיר סמיט שליט"א
ישיבת רבי חיים עוזר « » 058-323-1459 \ 347-897-9968

בס"ד

עם אמונה חזקה ובטחון בבורא עולם, יש לאדם את הכוחות ותעצומות הנפש לעבור על הקשיים שבעולם!!!

קנאתי לצרה שלי וכו', ואתה מלך חי וקיים רחמן וכו', מיד נתגלגלו רחמיו של הקב"ה ואמר בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן, הה"ד קול בְּרָמָה נִשְׁמָע וגו' רַחַל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ וגו' וַיֵּשׁ תַּקְנָה לְאַחֲרֵיתָּהּ וגו' וְשָׁבוּ בָנִים לְגִבּוֹלָם (ירמיהו לא, טו-טז), ע"כ.

הרי לן כי בזה שעמדה רחל בנסיון בגודל צדקתה וכשרון מעשיה, זכו ישראל לצאת מן הגלות, ופעלה בזכות זה מה שלא פעלו האבות ומשה רבינו, ואם היה יעקב נושא את רחל כשורה, היה חסר לכלל ישראל הזכות הזו לצאת מן הגלות, ומזה יש ללמוד חיזוק גדול ובהיר, איך להאמין שכל מה שיעבור על האדם במשך ימי חייו בכל היא לטובה, ואם לא לשעתו תצמח הטובה לאחר זמן.

« מדוע לא שב ר' עקיבא להדליק את נרו שנכבה???

מצינו בחז"ל (ברכות ט:) דרבי עקיבא היה דרכו לומר תדיר כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ומצינו גם שאותו תנא הקדוש רבי עקיבא דרש (ספרי דברים ו', ה) 'בכל מאדך' בכל מדה ומד שהוא מודד לך הוה מודה לו מאד מאד, הרי שהיה נאה דורש ונאה מקיים.

חז"ל מספרים על רבי עקיבא, כי פעם אחת הגיע רבי עקיבא לעיר מסוימת, וביקש אכסניא ללון בו, אולם בני העיר לא רצו לתת לו מקם ללון, בלית ברירה יצא רבי עקיבא את העיר כשמצדיק עליו את גזירת הקב"ה עליו, וממלמל בפיו 'כל דעביד רחמנא, לטב עביד', והתיישב ביער הסמוך ללון שם, כשברשותו נמצאים רק נר אחד להאיר, תרנגול להקיצו משנתו, וחמור לרכיבה.

אולם בזה לא נגמרה תלאתיו של ר' עקיבא. לא עבר זמן רב, ורוח שנשבה כיבתה את הנר, וחתול מזדמן פגע בתרנגול והמיתה, ולאחר מכן באה אריה וטרף את החמור, וכעת נשאר ר' עקיבא בערום ובחוסר כל. אולם כמובן שרבי עקיבא לא נשבר ולא התעצב, אלא באומץ הלב נשאר באמונתו דבוק בקל חי וקיים והכריז כדרכו 'כל דעביד רחמנא לטב עביד'.

לבסוף נתברר, שאכן הכל היה לטובה, שבאותה הלילה הגיעו לעיר גייסות ששבו את כל בני העיר, ובזה שקרו לו כל המקרים האלו הוא ניצל מהם בנס, כי אילו היה נותר הנר דלוק, היו האויבים יכולים להכיר שהוא נמצא שם, ואילו היה התרנגול והחמור נשארים בחיים, הם היו יכולים להסגירו בקול קריאתה ונחירתו. הוי אומר שמה שהיה נראה כשרשרת של אירועים קשים, התברר בסופו של דבר כסדרת מאורעות שגרמו להצלתו, וכל זה השתנה במרחק של כמה שעות בלבד.

הבן יהוידע מקשה, הבה נתבונן בפרטי הסיפור דנו, דלכא' האין הדליק ר' עקיבא מלכתחלה את הנר, הרי בהכרח היה ברשותו אבני צור המיוחדים להדליק אש, ונערות של פשתן, שהניצוצת נאחזים בה מהר וכך הצליח להשתמש עם הנר לאורך כל מסעו הארוכה עד לאותה העיר, וא"כ למה לא השתמש עמהם גם כעת כאשר הרוח כיבה את הנר, ולמה לא שב והדליקו.

וכתב, למה הדבר דומה, לילד שהולך לישון ורוצה לקרוא סיפור לפני שיירדם, והוא מדליק את האור כדי שיוכל לקרוא, ובא אביו ומכבה אותו

« איך היינו אנחנו מתנהגים עם 'מעביד' כמו לבן...???

כתיב בפרשה וַיְהִי בְּבָקָר וַהֲנֵה הָיָה לְאֵה וַיֹּאמֶר אֶל לְבָן מַה זֹאת עֲשִׂיתָ לִּי הֲלֹא בְרַחֵל עַבְדְּתִי עִמָּךְ וְלִמָּה רָמִיתָנִי (בראשית כט, כה). פירש"י וז"ל: "וַיְהִי בְּבָקָר, אבל בלילה לא היתה לאה, לפי שמסר יעקב סימנים לרחל וכשראתה רחל שמכניסין לו לאה אמרה עכשיו תכלם אחותי, עמדה ומסרה לה אותן סימנים", ע"כ.

הנה מגלים אנו קורטוב מאישיותו הכבירה של בחיר האבות, יעקב אבינו, באמונה ובטחון. אנו רואים שגם כשנגרמה רעה על ידי בעל בחירה, לבן הארמי, קיבל הכל בסבלנות מתוך אמונה שכל מה שעושה השי"ת הכל לטובה.

הבה נתבונן, האין היינו אנחנו מתנהגים אם היה קורה דבר כזה אצלינו. אין שום ספק שהיינו בכעס גדול שעולה עד לב השמים, ואם אין אפשרות להקים קול צעקה היינו הולכים ומסתובבים עצוב ונדכא ונשבר לרסיסים. והנה כאן לא נאמר אפילו ויחר אך יעקב, אלא הוא פונה ללבן וקובל בניחותא על הרמאות, וַיֹּאמֶר (ב-לשון רכה) אֶל לְבָן מַה זֹאת עֲשִׂיתָ לִּי הֲלֹא בְרַחֵל עַבְדְּתִי עִמָּךְ וְלִמָּה רָמִיתָנִי, יעקב אינו יוצא מגדרו, הוא מקבל הכל באהבה ובאמונה שמהלך זה מכון משמים לטובתו ולאושרו. כמה יש ללמוד ולהתפעל מגבורתו ושלטתו על כוחות הנפש שבקרבו.

בהמשך כתוב וַיַּעֲבֵד עִמּוֹ עוֹד שְׁבַע שָׁנִים אַחֲרוֹת (שם ל), ופירש"י "אַחֲרוֹת, הקישן לראשונות, מה ראשונות באמונה, אף האחרונות באמונה, ואף על פי שברמאות בא עליו". מדברי רש"י אלו אנו שוב עומדים על גודל צדקתו של יעקב אבינו, הוא לא התמרד נגד רמאותו וחוצפתו של לבן שהעבידו שלא ביושר שבע שנים נוספות, שגם אותן עבד באמונה וביושר, וכל זאת למרות שרמאות זו הולידה צרה נוספת ליעקב.

כידוע, שָׁמַר יַעֲקֹב אֲבִינוֹ אֶת כָּל הַתּוֹרָה, ובוודאי הציקה לו מאוד העובדה שנאלץ לשאת שתי אחיות. בגמרא מובא שלעתיד לבוא כאשר יתנו ליעקב כוס של ברכה כדי לברך, יאמר 'איני מברך, שנשאתי שתי אחיות בחייהן' (פסחים כ"ט:), למרות כל זאת לא מצאנו את יעקב מתנגח עם לבן על דבר זה, הוא קיבל הכל באהבה מתוך אמונה שכל דעביד רחמנא לטב עביד.

« ישועת ישראל בגאולה האחרונה יצמח מרשעותו של לבן!!!

הבאר יוסף מבאר כאשר אנו מסתכלים על התמונה כוללת של השתלשלות הדורות, אנו רואים שמרמאותו של לבן - שגבלה באכזריות נוראה, ושיבשה ליעקב את עבודת ה' - צמחה הישועה והגאולה לישראל בגלויותיו השונות.

כך מצינו במדרש איכה (הקדמה פתיחתא כד) שכ', שבשעת החורבן באו האבות ומשה רבינו, וכל אחד מהם טען והזכיר את זכותו לפני הקב"ה, ולא נתקבלה טענתם. עד שקפצה רחל אמנו ופרטה את ענין נשואי אחותה ליעקב, ואיך שריחמה על אחותה שלא תצא לחרפה, ומסרה לה את הסימנים שמסרה לה יעקב, וטענה, "ומה שאני בשר ודם עפר ואפר לא

מלא באבנים טובות ומרגליות מסתבר מאד שהמלך לא היה משתכנע לותר ליהודים את אשר זמם לעשות להם, שכן יהלומים ואבנים טובות יש למכביר באוצרות המלך.

« מפני שכעסת עלי אני מודה לך, שלטובתי היה!!! »

הקורא את שתי הסיפורים הנזכרים מבחין בשני גדולי ישראל שראו בכל צער ושעל את השגחתו של הבורא ית"ש על כל מאורע אפילו המצער ביותר, שניהם היו תמיד חיים באמונה ברורה שמאת ה' לא יצאו הרעות חלילה, על אף שלמראות העין זה נראה ההיפך הגמור.

והנה, אמנם ביסודם, נראה ששני הדרכים שוים זה לזה, אולם התבוננות מעמיקה יותר בשני המקרים, מגלה עומק נוסף בין שני דרכים שונות אלו של שני החכמים, ולכן זה מתבטא בשני מאמרים שונים.

ההאמת הוא ששני המאמרים אלו מבטאים שני דרגות במדת בטחונו של האדם, (מובא בספר הפתגמים קדישין בשם הבעש"ט), דרגה הראשונה היא, מדה הנקראת 'כל דעביד רחמנא לטב עביד'. כי הבחינה הזאת פירושו, שהאדם מאמין שמאתו לא תצא הרעות ח"ו, ואדרבה אך טוב וחסד יוצא מאתו ית', רק בהשתלשלות הטובה מלמעלה למטה, עומדים מקטרגים ח"ו, בסיבות עוונותיו של האדם, ומונעים את השפע - בצירופו הטובה והישר - מלירד על האדם, ע"י שהם מהפכים את הצירוף לצירוף לא טוב, וע"י מתלבש אותו השפע לדבר רעה ח"ו.

אולם מן השמים ממתנינים לראות איך יהיה בטחונו של האדם, שאם יתחזק בבטחונו ית', שבודאי מאת ה' לא תצא הרעות, ומאמין שבודאי שמזה הרע יצא ויצמח טובה, רק שעדיין אינה נגלית, אזי ע"י האמונה והבטחון ממתיק הדין ונתהפך מדת הדין למדת הרחמים, ואכן יזכה ויראה ישועה בגלוי, ומכלל לאו אתה שומע את ההיפך ח"ו.

ודרגה זו היה כל אדם יכול להיווכח אצל המקרה של ר' עקיבא, שבתחלה היה נראה שכל מה שקרו לו היו דברים רעים ואח"כ ראו שצמחו מהם טובות, שבעקבותם ניצל רבי עקיבא מהאויבים, על כן התבטא אז רבי עקיבא במאמר של 'כל דעביד רחמנא לטב עביד' היינו שאע"פ שכעת לא טוב בסוף יצא מזה תועלת וטובה.

אולם יש בחינות 'גם זו לטובה' והוא בחינה יותר עמוקה, והיינו שמאמין באמונה שלימה שהיסורים בעצמם הם טובה גדולה, ולא היה שם רע מעולם, וככזה היה המקרה של נחום איש גז, שכולם ראו והיווכחו, שעצם העפר הזה, הדבר שהיה נראה לו מקודם שהוא רע, זה עצמו התגלה לבסוף לדבר טוב וגרם לכל הנס, ומסיים שם שזה דבר עמוק מאד.

ומוסיף השומר אמונים ומבאר יותר את שני המדרגות. שמדרגת 'כל דעביד רחמנא לטב עביד', הוא שאדם חושב ומתבונן שמאחר שהכל עושה הקב"ה לטובה, לכן הוא שמח ביסוריו, ומודה להקב"ה שנפרע ממנו בעוה"ז כדי להביאו לחיי עוה"ב, אבל באמת כל זה הוא רק מאחר ומבין שאין לו ברירה ומוכרח לקבל היסורים, אבל אם היה לו ברירה בלא היסורים ודאי שהיה עדיף לו, ורק מחמת שמאמין שע"י היסורים יצמח לו סוכ"ס טובה לנשמתו וזה מוכרח ואי אפשר בלעדיו, לכן שמח בהם.

אולם מדרגת 'גם זו לטובה' הוא, שהאדם מגיע להכרה עמוקה ופנימית כזו שכל דבר הוא לטובה, עד שאין להאדם כלל רצון ליפטר מן היסורים, אלא מאחר שמשמים רוצים לייסרו, הוא שמח בהם עצמם, ואינו מעדיף אפשרות אחרת, ואמר לעצמו שאם לפני הקב"ה נח כך גם לי נח כך, ואפילו לא מתפלל לה' שיקח ממני את היסורים, כי הוא מבטל לגמרי רצונו מפני רצונו ית'. וזו מדרגה גבוהה מאד.

כדי שהילד יישן, והיה אם הילד יודע ומבין שאביו דורש רק טובתו והוא בטוח שכל מה שעושה זהו לטובתו, אזי לא יחזיר וידליק שוב את האור.

בהסתכלות פנימית זו חי ר' עקיבא את כל שנות חייו, ובכל קורותיו ובכל מה שהנהיגו וסיבבו הקב"ה הוא ראה בהם רק את האב הרחמן, שמרחם עליו בתכלית הרחמנות, ובודאי כל מה שעושה יכול להיות רק לטובתו, ובידיעה ברורה הזו כי 'ה' רועי לא אחסר בנאות דשא ירבעו על מי מנוחות ינהלנו', ע"י זכה לחיות ולהאמין ש' גם כן אֶלְךָ בְּגִיּא צְלֻמֹת לֹא אֵירָא רַע כִּי אֶתָּה עֲמָדִי (תהלים כג, ד), ואפ"י עבר דברים שהיה נראה כשבר אחר שבר, עכ"ז לא הרפה מלאחוז בבטחונו ית'.

« מפני שכעסת עלי אני מודה לך, שלטובתי היה!!! »

מעשה דומה מוזכר בגמ', על הפסוק אוֹדֶךָ ה' כִּי אֲנַפְתָּ בִּי יֵשֶׁב אֶפְרָיִם וְתִנְחַמְנִי (ישעיהו יב, א), ודרשו בנדה (לא). משמו של ר' יוסף במה הכתוב מדבר, בשני בני אדם שיצאו לסחורה, ישב לו קוץ לאחד מהן (ולא היה יכול להפליג בספינה) התחיל מחרף ומגדף, לימים שמע שטבעה ספינתו של חברו בים, התחיל מודה ומשבח.

אותו הקוץ שמנע ממני להפליג בספינה במטרה להרבות הון, אשר נחשב היה בעיניו כמי שגרם לו הפסדים ממוניים, בנוסף לעצם הצער היסורים שגרם לו הקוץ, היא היא אותו הקוץ שהיווה לבסוף את מקור הצלחתו והישרדותו בחיים, אכן אודך ה' כי אנפתי בי, 'מפני שכעסת עלי אני מודה לך, שלטובתי היה', (רש"י).

יש לציין, כי את השקפת עולמו הנ"ל למד רבי עקיבא ממורו ורבו 'נחום איש גז', שנקרא כן, על שם שהיה נוהג לומר 'גם זו לטובה' על כל מה שאירע לו.

וכמו שמשופר בגמ' (תענית כא), שפעם אחת רצו בני ישראל לשלוח להקיסר דורון, והחליטו לשלוח את נחום איש גז, שזמלומד בניסים היה. שלחו בידיו ארגז מלא באבנים טובות ומרגליות, והיה בהיותו בדרך בבית מלון, גנבו ממנו אנשי הבית מלון את כל הרכוש ובמקומו מלאוהו בחול ועפר, למחרת המשיך בדרכו לבית המלך, כשראה המלך מה שהביאו לו היהודים, בערה בו חמתו ורצה להרגו ואת כל היהודים, על הלעג והקלס שעשו אתו, באומץ רוח אמר נחום איש גז 'גם זו לטובה', מיד בא אליהו הנביא ונדמה להם כאחד משרי הקיסר ואמר שמא עפר זה הוא מעפרו של אברהם אביהם שהיה זורק עפר ונהפך לחרבות, ככתוב (ישעיה מא) יתן כעפר חרבו כקש נדף קשתו, היתה מדינה אחת שהקיסר לא היה יכול לכבוש אותה, מיד בדקוהו ואכן כך היה ובעזרת עפר זה כבשוהו, הכניסו את נחום איש גזו לבית גזי המלך מלאו לו את הארגז באבנים טובות ומרגליות, ושלחוהו בכבוד ויקר.

בדרכו חזרה התאכסן עוד פעם באותו בית מלון, וסיפר לאנשי הבית את כל אשר קרהו, ואת פרשת הכסף אשר אמר המלך לשקול לו מבית גזו, חשבו לעשות לעצמם גם כן כסף, הלכו והביאו להמלך גם הם מאותו העפר, אך כמובן שאותו העפר זה לא פעל כלל, ולא נעשה להם הנס, והם הוצאו להורג.

הרי שאמונתו החזקה של נחום איש גזו, הצליחה להפוך עפר פשוט של בעל הפונדק לעפר של נס, ולחיצים וחרבות שבכחם לנצח במלחמות.

יתירה מזו - הדגיש הצדיק רבי רפאל מבארשוב זצ"ל - , כשמתבוננים בהשתלשלות של ההשגחה העליונה, רואים שלא רק שהקב"ה הציל את נחום איש גז זו ממיטתו ע"י אמונתו זו, אלא שכל הכח והצלחה לבטל הגזירה שהיו אז על כל היהודים ושלמענו השתדל לבא אל הקיסר, נבע דוקא מזה שהקיסר קיבל עפר מיוחד אשר כדוגמתו לא ראתו עיניו מעולם, וע"י הצליח לכבוש ולהכניע את אויביו, כי אם היה מגיע אם ארגז